

การกำหนดให้ความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีตามกฎหมายศุลกากรเป็น ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน: ศึกษากรณีการนำเข้ารถยนต์

The Legal Designation of Tax Evasion under Customs Law as a Predicate Offense under the Anti-Money Laundering Act : Case Study of the Automobile Imports

ณัฐวดี ผิวจันทร์*

Nattawadee Pewchan

วันที่รับบทความ 22 มิถุนายน 2568

วันที่แก้ไขบทความ 29 กรกฎาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ 30 กรกฎาคม 2568

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Graduate Student of Master of Law, Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

บทคัดย่อ

ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังไม่มีความชัดเจนในการกำหนดความผิดมูลฐานในความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร ซึ่งก่อให้เกิดข้อสงสัยและช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติ จากการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการกระทำความผิดในการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร โดยศึกษาคดีการนำเข้ารถยนต์ พบว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่สร้างความเสียหายต่อรัฐสูง แต่กลับไม่สามารถนำเข้าสู่กระบวนการฟอกเงินได้ เนื่องจากข้อจำกัดของการตีความความผิดมูลฐานในกฎหมายฟอกเงิน และผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า แม้คณะกรรมการกฤษฎีกาเคยมีความเห็นว่า ความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรตีความรวมอยู่ในความผิดมูลฐานได้ แต่ข้อเท็จจริงทางกฎหมายและในทางปฏิบัติภายหลัง กลับไม่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะในการบังคับใช้กฎหมายของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งมีอำนาจสอบสวนคดีพิเศษที่มีมูลค่าความเสียหายสูงและเป็นคดีอาญาที่ซับซ้อน แต่กลับไม่สามารถดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้จากความผิดในลักษณะเดียวกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้ ข้อเสนอแนะสำคัญ ได้แก่ การบัญญัติให้ความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรเป็นความผิดมูลฐาน เพื่อสร้างชัดเจนให้กับผู้บังคับใช้กฎหมาย และการกำหนดอำนาจให้กรมสอบสวนคดีพิเศษในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับความผิดฟอกเงินในคดีพิเศษ โดยการร้องขอต่อศาล เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนของอำนาจ รวมทั้งเสนอให้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลง ระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษ กับสำนักงาน ปปง. เพื่อประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ความผิดมูลฐาน, หลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร, ฟอกเงิน, นำเข้ารถยนต์

ABSTRACT

From past to present, the Anti-Money Laundering Act B.E. 2542 (1999) has lacked clarity in designating tax evasion under customs law as a predicate offense. This ambiguity has resulted in legal uncertainty and enforcement gaps in practice. A study of the patterns of customs tax evasion, particularly through an analysis of cases involving automobile importation, reveals that such conduct constitutes a form of economic crime that causes significant financial damage to the state. However, such cases cannot be brought under money laundering proceedings due to limitations in the interpretation of predicate offenses under the anti-money laundering law. The study reveals that although the Council of State had previously expressed the opinion that customs tax evasion could be interpreted as a predicate offense, subsequent legal realities and practical implementation have not been consistent with that interpretation. This inconsistency is

particularly evident in the law enforcement practices of the Department of Special Investigation (DSI), which is authorized to investigate special cases involving substantial financial damage and complex criminal offenses. Despite this authority, the DSI remains unable to take action regarding assets derived from such offenses in the same manner as the Anti-Money Laundering Office. Crucial recommendations include the enactment of a provision explicitly designating customs tax evasion as a predicate offense in order to provide legal clarity for law enforcement agencies. It is also recommended that the Department of Special Investigation (DSI) be granted the authority to seize or freeze assets related to money laundering in special cases through a petition to the court to avoid overlapping jurisdiction. Additionally, it is proposed that a Memorandum of Understanding (MOU) be established between the DSI and the Anti-Money Laundering Office to facilitate coordination and the effective exchange of information in asset-related cases.

Keywords: Predicate Offense; Customs Tax Evasion; Money Laundering; Automobile Importation

บทนำ

การจัดเก็บภาษีศุลกากรถือเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมการค้าระหว่างประเทศและสร้างรายได้ให้แก่รัฐ โดยเฉพาะในกรณีของการนำเข้ารถยนต์ซึ่งเป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูงและอยู่ภายใต้กฎหมายศุลกากร ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีการตรวจพบพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรในกรณีการนำเข้ารถยนต์จำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการสำแดงราคาต่ำกว่าความเป็นจริง การใช้เอกสารปลอม หรือการลักลอบนำเข้าโดยผิดกฎหมาย ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจให้แก่รัฐ แต่ยังเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ รวมถึงการฟอกเงิน โดยประเทศไทยมีพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ที่กำหนดบทลงโทษสำหรับการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร อย่างไรก็ตาม การดำเนินคดีในความผิดฐานนี้มักมีการบังคับโทษอยู่ที่การเรียกเก็บค่าปรับ หรือในบางกรณีอาจมีการยึดของกลางที่นำเข้าโดยมิชอบ แต่ยังไม่มีการกำหนดโทษทางกฎหมายที่สามารถติดตามเส้นทางการเงินของผู้กระทำผิดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแตกต่างจากความผิดอาญาที่เป็นความผิดมูลฐาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่เปิดโอกาสให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สามารถใช้มาตรการเชิงรุก เช่น การอายัดทรัพย์สิน การตรวจสอบธุรกรรมทางการเงิน ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินได้ หลายประเทศได้กำหนดให้การหลีกเลี่ยงภาษีที่มีลักษณะเป็นการฉ้อโกงหรือการหลอกลวงต่อรัฐ เป็นหนึ่งในความผิดมูลฐาน นอกจากนี้ คณะทำงานเฉพาะกิจด้านการดำเนินการทางการเงิน (Financial Action Task Force: FATF) ก็ได้เสนอแนวทางให้ประเทศสมาชิกพิจารณาขยายขอบเขตของความผิดมูลฐานให้ครอบคลุมถึงการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของรัฐ แต่ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศสมาชิก FATF ยังไม่มีความชัดเจนในการกำหนดให้การหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรเป็นความผิดมูลฐาน ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายเพื่อติดตามเส้นทาง

ทางการเงินและการอัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดยังเป็นไปอย่างจำกัด ส่งผลให้การดำเนินคดีไม่สามารถสาวไปถึงตัวการในการทำความผิดที่แท้จริงได้ เนื่องจากหลายคดีที่เกี่ยวกับการนำเข้ารถยนต์ที่ผิดกฎหมาย มีการใช้วิธีการที่ซับซ้อนเพื่อปกปิดที่มาของเงินทุน เช่น การโอนเงินผ่านบุคคลที่สาม การใช้บริษัทนอมินี เป็นต้น

1. ปัญหาความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรเป็นความผิดมูลฐาน ตามคำนิยาม (7) มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ปัจจุบันพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้ ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายศุลกากร เป็นหนึ่งในความผิดมูลฐานตาม (7) ของคำนิยามคำว่าความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แต่ก็ยังคงมีข้อสงสัยและข้อโต้แย้งทางกฎหมายว่า นิยามความผิดมูลฐานในส่วนนี้หมายความว่าความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรด้วยหรือไม่ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากมีผลกระทบโดยตรงต่ออำนาจของรัฐในการใช้มาตรการทางกฎหมายฟอกเงิน เช่น การตรวจสอบธุรกรรม การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตลอดจนการขยายผลในทางคดีต่อเครือข่ายผู้กระทำความผิด

ประเด็นดังกล่าวเคยมีการหารือไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อปี พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2547 มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมหารือด้วย เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) กรมศุลกากร โดยในปี พ.ศ. 2545 กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้หารือไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อขอความเห็น ว่า ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายฟอกเงินนั้น หมายความว่าความผิดฐานหลีกเลี่ยงการเสียภาษีศุลกากรด้วยหรือไม่ การประชุมหารือในครั้งแรกนั้นมีความเห็นสองฝ่าย ฝ่ายที่หนึ่งสำนักงาน ปปง. เห็นว่าความผิดมูลฐานดังกล่าวควรจำกัดอยู่เฉพาะการลักลอบหนีศุลกากร ซึ่งมีลักษณะเป็นการไม่ผ่านพิธีการศุลกากรโดยชัดแจ้ง และไม่รวมถึงกรณีที่มีการผ่านพิธีการแต่ใช้เอกสารเท็จหรือสำแดงราคาไม่ตรงตามความเป็นจริง ซึ่งเข้าลักษณะของการหลีกเลี่ยง ฝ่ายที่สอง กรมศุลกากร เห็นว่าในพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 เดิม มาตรา 27 ได้รวมความผิดทั้งสองลักษณะไว้ในมาตราเดียวกัน จึงควรตีความว่าความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินครอบคลุมถึงความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรด้วย และคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นในเรื่องนี้ว่าความผิดมูลฐานดังกล่าวให้หมายความรวมถึงความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรด้วย¹ ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 สำนักงาน ปปง. ได้หารือไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้ทบทวนเรื่องนี้อีกครั้ง ผลการหารือ

¹ ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา, เรื่องเสร็จที่ 487/2545 เรื่อง หารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความผิดมูลฐานตาม (7) ของคำนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

ของคณะกรรมการกฤษฎีกาในครั้งที่สอง ก็ยังคงมีความเห็นเช่นเดียวกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาในปี พ.ศ. 2545²

ปัจจุบันได้มีการแก้ไขและบังคับใช้พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ซึ่งได้มีการแยกฐานความผิดไว้อย่างชัดเจน โดยมาตรา 242 ว่าด้วยความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร และมาตรา 243 ว่าด้วยการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร โดยกำหนดองค์ประกอบความผิดและลักษณะการกระทำที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวจึงส่งผลให้เกิดความไม่สอดคล้องกันระหว่างกฎหมายศุลกากรฉบับใหม่กับบทบัญญัติของกฎหมายฟอกเงินที่ยังคงใช้ถ้อยคำตามเจตนารมณ์เดิม กล่าวคือ ยังคงกล่าวถึงเฉพาะความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร โดยไม่มีการปรับให้ครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรอย่างชัดเจน จึงเกิดคำถามว่า ความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินในปัจจุบันยังครอบคลุมถึงความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรอยู่หรือไม่ หากพิจารณาเฉพาะถ้อยคำของกฎหมายในเชิงพจนานุกรม อาจตีความได้ว่า “ลักลอบ” และ “หลีกเลี่ยง” เป็นความผิดที่แตกต่างกันในเจตนาและวิธีการ กระทบโดยตรงต่อการดำเนินคดีในกรณีที่มีการนำเข้ารถยนต์โดยสำแดงราคาต่ำหรือใช้เอกสารเท็จผ่านพิธีการศุลกากร เพราะหากไม่ถือเป็นความผิดมูลฐาน หน่วยงานรัฐจะไม่สามารถดำเนินการทางฟอกเงินได้ ทั้งที่พฤติกรรมดังกล่าวเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีลักษณะซับซ้อน ใช้ตัวแทน (นอมินี) โอนเงินผ่านบัญชีบุคคลอื่น และกระทบต่อรายได้ของรัฐอย่างมาก

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่วินิจฉัยว่าความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ตาม (7) ของคำนิยามในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หมายความว่ารวมถึงความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรด้วยนั้น เป็นการตีความในลักษณะขยายขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินให้ครอบคลุมพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่ซับซ้อน แต่ก็มีความเสี่ยงต่อการละเมิดหลักการพื้นฐานของกฎหมายอาญาที่จะต้องมีการตีความอย่างเคร่งครัดและเป็นการตีความในลักษณะขยายโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันมีการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรฉบับใหม่ พ.ศ. 2560 ซึ่งได้แยกความผิดฐานลักลอบกับความผิดฐานหลีกเลี่ยงออกจากกันอย่างชัดเจนในมาตรา 242 และ 243 การตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อขยายความครอบคลุมของความผิดมูลฐาน จึงทำให้เกิดความคลุมเครือในการบังคับใช้ และเปิดช่องให้มีการใช้อำนาจเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นไปทางเดียวกับความเห็นของอดีตอธิบดีกรมศุลกากร (นายมานิต วิทยาเต็ม) ที่ได้เสนอความเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการ ปปง. ก่อนมีการหารือไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกาครั้งที่สองว่าความผิดทั้งสองฐานมีลักษณะการกระทำความผิดที่แตกต่างกัน และหากตีความให้ความให้ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรให้หมายความรวมถึงความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรด้วย จะทำให้เกิดปัญหา

² ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา, เรื่องเสร็จที่ 363/2547 เรื่อง การพิจารณาบททวนข้อหาหรือปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

ในทางปฏิบัติ³ ประเด็นนี้ยังคงเป็นช่องโหว่ทางกฎหมายที่ควรได้รับการแก้ไขผ่านกระบวนการนิติบัญญัติ เพื่อให้เกิดความชัดเจน

2. หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และอำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การนำมาตรการต่าง ๆ ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้ จะต้องพิจารณาว่าได้มีการกระทำความผิดมูลฐานขึ้นหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องศึกษาถึงหลักการเกี่ยวกับความผิดมูลฐาน (predicate offences) ซึ่งหมายถึง ความผิดอาญาอันเป็นมูลแห่งการได้มาหรือก่อรายได้ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำความผิดนั้น เมื่อได้เงินหรือทรัพย์สินสินนั้น ก็นำไปเข้าสู่กระบวนการฟอกเงินผ่านการโอน เปลี่ยนสภาพ หรืออำพรางด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตรวจพบการเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน ด้วยเหตุนี้ รัฐจะต้องคำนึงถึงการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อป้องกันภัยอันตรายของอาชญากรรมการฟอกเงิน ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเอกชนในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ ประกอบกับรัฐเองไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ทุกกรณีความผิดอาญา จึงมีความจำเป็นจะต้องกำหนดความผิดมูลฐานขึ้นเพื่อใช้บังคับกับอาชญากรรมบางประเภทที่มีลักษณะร้ายแรงและก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก⁴ และการกำหนดความผิดมูลฐาน มีจุดหมายเพื่อนำมาตรการรับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่เป็นความผิดมูลฐานและนำมาตรการลงโทษทางอาญามาใช้กับผู้กระทำความผิด ดังนั้น ความผิดมูลฐานจึงเป็นส่วนสำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สำหรับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้อิงหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานไว้ 4 ประการ⁵ ได้แก่

- (1) ความผิดอาญานั้นจะต้องมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม
- (2) ความผิดอาญานั้นมีผลตอบแทนสูง
- (3) ความผิดอาญานั้นมีลักษณะยากมากที่จะนำกฎหมายทั่วไปมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดได้
- (4) ความผิดอาญานั้นส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศโดยรวม

³ เพิ่งอ้าง.

⁴ สี่หนาด ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, พิมพ์ครั้งที่ 1 (สำนักพิมพ์เอเชีย เพลส, 2542), น. 71.

⁵ เพิ่งอ้าง, น. 72.

มาตรการในการยึดและอายัดทรัพย์สินในความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งบัญญัติรับรองไว้ในหมวด 6 ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยกำหนดให้เป็นอำนาจของ “คณะกรรมการธุรกรรม” หรือ “เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” ให้มีอำนาจในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เป็นกระบวนการเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในชั้นการสืบสวนสอบสวนคดี โดยไม่ต้องให้ศาลเป็นผู้ออกคำสั่ง โดยบทบัญญัติถูกกำหนดไว้ในมาตรา 48 กล่าวคือ ในการตรวจสอบรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน (มาตรา 48 วรรคหนึ่ง) นอกจากนี้ หากเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมในภายหลังด้วยก็ได้ (มาตรา 48 วรรคสอง) ซึ่งแตกต่างจากอำนาจของพนักงานสอบสวน ที่มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญาได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132 รวมถึงพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 24 (5) ซึ่งบัญญัติไว้ในทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

3. การดำเนินคดีเกี่ยวกับการนำเข้ารถยนต์โดยหลีกเลี่ยงภาษีในประเทศไทย

ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2557 กรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับคดีพิเศษเกี่ยวกับการนำเข้ารถยนต์หรูจากสหราชอาณาจักรโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จำนวน 1,020 คดี ซึ่งพบว่ามีลักษณะการกระทำความผิดโดยการปลอมแปลงเอกสารประกอบการนำเข้า อาทิ ใบอินวอยซ์และบัญชีราคาสินค้า เพื่อแสดงราคาต่ำกว่าราคาที่แท้จริง อันเป็นการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากรขาเข้าโดยมิชอบ กลุ่มผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้นำเข้ารถยนต์เกรย์มาร์เก็ต (Grey Market) ซึ่งมีใช้ตัวแทนจำหน่ายอย่างเป็นทางการในประเทศไทย โดยอาศัยช่องว่างของระบบศุลกากรและอัตราภาษีที่แตกต่างกัน เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางภาษี โดยใช้เทคนิคการปลอมแปลงเอกสารสำแดงราคานำเข้าให้ต่ำกว่าความเป็นจริง เช่น รถยนต์ราคาจริงประมาณ 2,000,000 บาท แต่ถูกระบุในใบอินวอยซ์ที่สำแดงต่อกรมศุลกากรเพียง 700,000 บาท เพื่อให้เสียภาษีในอัตราที่ต่ำลง โดยมีลำดับและลักษณะการกระทำความผิดดังนี้⁶

⁶ อานนท์ อุนทริจันทร์, “การศึกษารูปแบบและวิธีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการนำเข้ารถยนต์โดยหลีกเลี่ยงภาษี: ศึกษาเฉพาะกรณีการนำเข้ารถยนต์หรูจากสหราชอาณาจักร,” ผลงานทางวิชาการการประเมินผลการปฏิบัติราชการของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน, กรมสอบสวนคดีพิเศษ, 2566: น. 19.

- (1) การจัดตั้งนิติบุคคลในลักษณะบริษัทนอมินี ผู้บงการจะดำเนินการจัดตั้งบริษัทนำเข้าที่จดทะเบียนอย่างถูกต้อง แต่ใช้บุคคลอื่นเป็นกรรมการหรือผู้ถือหุ้น (nominee) โดยบางรายอาจสมัครใจหรือถูกหลอกลวงให้ใช้ชื่อและข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ทราบเจตนาแท้จริง จัดตั้งเพียงเพื่อใช้จดทะเบียนเป็นผู้นำเข้าและดำเนินพิธีการศุลกากรเท่านั้น
 - (2) การซื้อรถยนต์จากต่างประเทศ ผู้บงการเป็นผู้ดำเนินการซื้อขายโดยตรง ทั้งจากผู้ขายในต่างประเทศหรือจากรถที่อยู่ในเขตปลอดอากร (free zone) โดยอาจใช้ชื่อบริษัทนอมินีในการทำธุรกรรมการเงิน แม้มีหลักฐานการโอนเงินไปยังต่างประเทศ แต่ยอดเงินมักไม่ตรงกับราคาจริงของรถยนต์ ทั้งนี้อาจเกิดจากการชำระเงินหลายงวดหรือเงื่อนไขทางการเงินอื่นที่ไม่ปรากฏในเอกสารอย่างชัดเจน
 - (3) การปลอมแปลงเอกสารเพื่อสำแดงราคาต่อศุลกากร ผู้นำเข้าจะจัดทำเอกสารปลอม เช่น ใบอินวอยซ์หรือบัญชีราคาสินค้า เพื่อยื่นแสดงต่อกรมศุลกากรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (paperless) โดยไม่ต้องแสดงเอกสารต้นฉบับ ส่งผลให้การตรวจสอบความถูกต้องเป็นไปได้ยาก และอาจเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่บางรายละเว้นการตรวจสอบหรือมีส่วนรู้เห็นเป็นใจ
 - (4) การชำระค่าภาษีอากร ภาษีที่ชำระเป็นไปตามราคาที่สำแดงไว้โดยมิชอบ โดยเงินที่ใช้ในการชำระอาจมาจากบริษัทผู้บงการผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น โอนผ่านบัญชีบุคคลอื่น ชื้อแคชเชียร์เช็คในนามบริษัทนอมินี โดยที่มาของเงินในการซื้อแคชเชียร์เช็คอาจมาจากผู้บงการ หรือบุคคลอื่น เช่น ผู้ซื้อรถยนต์ การดำเนินการในส่วนนี้มีลักษณะอำพรางที่มาของเงินและผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง
 - (5) การจำหน่ายรถยนต์ให้แก่ผู้ซื้อ ก่อนจำหน่าย ผู้บงการอาจโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ผ่านบริษัทในเครือเพื่อแยกความเชื่อมโยงระหว่างผู้นำเข้าและผู้จำหน่าย จากนั้นจึงจัดทำเอกสารการขายให้แก่ลูกค้าหรือบริษัทเช่าซื้อ โดยลูกค้าส่วนใหญ่ไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร หรือที่มาของรถยนต์อย่างละเอียด เนื่องจากรถยนต์สามารถจดทะเบียนกับกรมการขนส่งทางบกได้ตามปกติ
 - (6) การยื่นคำขอจดทะเบียนรถยนต์ การยื่นขอจดทะเบียนรถยนต์ต่อกรมการขนส่งทางบกดำเนินการโดยใช้ชื่อบริษัทนอมินี พร้อมแนบเอกสารต่าง ๆ เช่น ใบรับรองการนำเข้า ใบอินวอยซ์ และหลักฐานการซื้อขาย ซึ่งบางส่วนอาจเป็นเอกสารเท็จหรือไม่สมบูรณ์ การมอบหมายให้ตัวแทนเป็นผู้ยื่นเอกสารในขั้นตอนนี้มีผลต่อความเชื่อมโยงของผู้กระทำผิดและเอกสารที่สามารถใช้ประกอบคดีได้โดยตรง
- จากการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ พบว่า การกระทำผิดในลักษณะดังกล่าวเป็นการร่วมกันกระทำความผิดในลักษณะแบ่งหน้าที่กันทำ ตั้งแต่การจัดตั้งนิติบุคคล การจัดหาและซื้อรถยนต์ การปลอมแปลงเอกสาร การดำเนินพิธีการศุลกากร การชำระภาษี และการจดทะเบียนรถยนต์ โดยมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งตัวแทนออกของ สายเรือ ผู้ให้บริการระบบอิเล็กทรอนิกส์ และเจ้าหน้าที่รัฐบางราย การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านรายได้จากภาษีอากร และความน่าเชื่อถือของระบบศุลกากร โดยผู้กระทำผิดได้รับผลประโยชน์จากส่วนต่างระหว่างภาษีที่ควรเสียกับภาษีที่ชำระจริง อีกทั้งยังอาจมีการหลีกเลี่ยงภาษีอื่นเพิ่มเติม เช่น ภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่มผ่านการปลอมแปลงเอกสารทางบัญชี

ตัวอย่างคำพิพากษาของศาลเกี่ยวกับคดีนำเข้ารถยนต์โดยหลีกเลี่ยงภาษี⁷

จากการศึกษารูปแบบการกระทำความผิดในการนำเข้ารถยนต์โดยหลีกเลี่ยงภาษี พบว่า มีรูปแบบการกระทำความผิดในลักษณะขององค์กรอาชญากรรม ซึ่งมีทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล และผู้บงการซึ่งเป็นตัวการในการกระทำความผิด มักจัดตั้งบริษัทขึ้นมาโดยใช้ชื่อบุคคลอื่นทั้งที่รู้เห็นด้วยและไม่รู้เห็นด้วยมาเป็นกรรมการของบริษัทในการนำเข้ารถยนต์ แต่จากการศึกษาคำพิพากษาของศาล ยังมีบางคดีที่คำพิพากษาดัดสนลงโทษยังไม่ถึงผู้บงการได้ เช่น คำพิพากษาศาลอาญา คดีหมายเลขแดงที่ อ. 1820/2567 โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด มีจำเลยที่ 2 เป็นกรรมการผู้มีอำนาจดำเนินการและเป็นผู้แทนนิติบุคคลจำเลยที่ 1 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2555 เวลากลางวัน จำเลยทั้งสองร่วมกันนำสินค้าประเภทรถยนต์ใหม่สำเร็จรูป ยี่ห้อลัมโบร์กินี (Lamborghini) เข้ามาในราชอาณาจักรไทย โดยร่วมกันสำแดงข้อความอันเป็นเท็จ โดยความเท็จ โดยฉ้อโกง และโดยใช้อุบาย โดยจำเลยทั้งสองร่วมกันสำแดงราคาซื้อขายรถยนต์เป็นความเท็จ ต่ำกว่าความเป็นจริง เป็นเหตุให้การคำนวณภาษีอากรสำหรับสินค้านี้ต่ำกว่าผิดไป เป็นเหตุให้ภาษีอากรที่จำเลยต้องชำระจริงขาดเป็นเงิน 15,709,656,77 บาท

พบข้อเท็จจริงจากการสืบพยานว่า จำเลยที่ 2 ในฐานะส่วนตัวและในฐานะกรรมการของจำเลยที่ 1 เป็นลูกจ้างของบริษัท ย.อิมพอร์ต จำกัด ในตำแหน่งพนักงานล้างรถยนต์ และมีหน้าที่เปลี่ยนล้อรถยนต์ และใส่ชุดอุปกรณ์ตกแต่งรถยนต์ ทำงานที่เด็นท์รถยนต์ ท.คาร์ โดยบริษัท ย.อิมพอร์ต จำกัด มีนาย ณ. และนาย จ. เป็นกรรมการบริษัท และจำเลยที่ 2 เคยเป็นลูกจ้างของบริษัท อ. จำกัด และบริษัท ส.อโต้อิมพอร์ต จำกัด ซึ่งมีนาย จ. เป็นเจ้าของทั้งสามบริษัท มีที่ตั้งเดียวกัน จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ให้การต่อสู้ว่าไม่ได้มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวกับการนำเข้ารถยนต์แต่อย่างใด

คดีนี้ ศาลเห็นว่าลายมือชื่อของจำเลยที่ 2 ในเอกสารต่าง ๆ เช่น คำขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท การยื่นงบการเงิน ตรรกกัน และมีพยานหลักฐานน่าเชื่อว่า จำเลยที่ 2 มิได้เพียงแต่ลงลายมือชื่อในเอกสารเกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัท งบการเงิน และแบบยื่นแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ของบริษัท จำเลยที่ 1 เท่านั้น แต่จำเลยที่ 2 ยังเป็นผู้ดำเนินการในฐานะกรรมการของบริษัทจำเลยที่ 1 ด้วยตนเอง เช่น การเปิดบัญชีเงินฝาก โดยไม่ปรากฏว่า จำเลยที่ 2 จำเป็นต้องไปดำเนินการร่วมกับนาย ณ. หรือนาย จ. แต่อย่างใด และในการขายรถยนต์ให้กับลูกค้า มีการซื้อขายรถยนต์กับบริษัท ส.อโต้อิมพอร์ต จำกัด แต่การออกใบเสร็จรับเงินให้กับลูกค้าผู้ซื้อรถยนต์ มีการออกใบเสร็จในนามของบริษัทจำเลยที่ 1 โดยปรากฏลายเซ็นในใบเสร็จรับเงินแบบเดียวกับเอกสารการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท งบการเงิน และข้อมูลภาษีอากรของจำเลยที่ 1 จึงน่าเชื่อว่า จำเลยที่ 2 ก็เป็นผู้ลงลายมือชื่อในฐานะกรรมการบริษัทจำเลยที่ 1 ผู้ขายรถยนต์พิพาทเช่นกัน แม้จำเลยที่ 2 อ้างว่าตนไม่เคยได้รับผลประโยชน์ใด ๆ จากการเป็นกรรมการบริษัทจำเลยที่ 1 และจากการดำเนินกิจการของจำเลยที่ 1 ก็ไม่อาจทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังได้ว่าจำเลยที่ 2 เป็นกรรมการผู้สำแดงบัญชีราคาสินค้าของรถยนต์คันพิพาทเพื่อผ่านพิธีการศุลกากรในนามของบริษัท

⁷ คำพิพากษาศาลอาญา คดีหมายเลขแดงที่ อ.1820/2567.

จำเลยที่ 1 อันเป็นการร่วมกันกับจำเลยที่ 1 นำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียอากรโดยเจตนาจะฉ้ออากรที่ต้องเสียสำหรับของนั้น ๆ เปลี่ยนแปลงไป และฟังว่าจำเลยที่ 2 ร่วมกันกับจำเลยที่ 1 กระทำความผิดตามฟ้อง

พิพากษาว่า จำเลยที่ 1 มีความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 243 วรรคหนึ่ง ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 จำเลยที่ 2 มีความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 243 วรรคหนึ่ง มาตรา 253 ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 ปรับจำเลยที่ 1 เป็นเงิน 62,838,627.08 บาท จำคุกจำเลยที่ 2 มีกำหนด 4 ปี และปรับ 62,838,627.08 บาท โทษจำคุกจำเลยที่ 2 ให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 2 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 หากจำเลยทั้งสองไม่ชำระค่าปรับ ให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 มาตรา 30 หากต้องกักขังจำเลยที่ 2 แทนค่าปรับ ให้กักขังได้เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 2 ปี และให้รับรถยนต์ของกลาง

4. มาตรฐานสากลและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางภาษีในต่างประเทศ

4.1 คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force: FATF)

ในการกำหนดความผิดมูลฐานจะต้องครอบคลุมความผิดร้ายแรงที่สามารถนำไปสู่การได้มาซึ่งทรัพย์สินที่ผิดกฎหมาย และ คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF) ได้ออกคำแนะนำข้อที่ 3 (Recommendation 3) ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิก ต้องจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน และต้องกำหนดรายการความผิดมูลฐานไว้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะต้องครอบคลุมความผิดอย่างน้อย 20 ประเภทตามที่ระบุไว้⁸ เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การทุจริต การค้ามนุษย์ อาชญากรรมทางภาษี และความผิดทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่มีผลกระทบร้ายแรงต่อระบบการเงินของประเทศ โดยความผิดเกี่ยวกับภาษีศุลกากร FATF ได้จัดให้อยู่ในหมวดอาชญากรรมทางภาษี (tax crimes) ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็น 1 ใน 20 หมวดความผิดมูลฐานที่แนะนำให้แต่ละประเทศกำหนดไว้ในกฎหมายฟอกเงินของตนเอง⁹

4.2 การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรของสาธารณรัฐสิงคโปร์และเครือรัฐออสเตรเลีย

สาธารณรัฐสิงคโปร์ มีระบบกฎหมายที่เปิดช่องให้สามารถเอาผิดในลักษณะการฟอกเงินได้ โดยอาศัยพระราชบัญญัติการทุจริต การค้ายาเสพติด และอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ (การยึดผลประโยชน์) (CDSA) ที่ให้อำนาจในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากความผิดที่ร้ายแรง รวมถึงการฝ่าฝืนกฎหมายภาษีในลักษณะฉ้อโกงที่สำคัญ คือ สาธารณรัฐสิงคโปร์มีแนวปฏิบัติที่เข้มงวดในการตรวจสอบธุรกรรมและธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่อการฟอกเงิน เช่น ตลาดรถยนต์หรู หรือธุรกิจนำเข้าสินค้ามูลค่าสูง มีการรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยในเชิงรุก และมีการ

⁸ FATF, “มาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง ข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน,” สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้แปล, ฉบับปรับปรุง มิถุนายน 2562: น. 59.

⁹ เฟ็งอ้วง, น. 207.

สนับสนุนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน โดยมีกฎหมายหลัก 2 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการนำเข้าส่งออกและการจัดการกับการฟอกเงินในสาธารณรัฐสังคมนิยมประชาชนปลดปล่อยลาว¹⁰

พระราชบัญญัติศุลกากร (Customs Act (Cap. 70))¹¹ เป็นกฎหมายที่กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก การจัดเก็บภาษีสินค้าอุปโภคบริโภค (excise duty) และภาษีนำเข้า (import duty) โดยให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรในการสืบสวน ตรวจสอบ ยึด และดำเนินคดีในกรณีที่มีการหลีกเลี่ยงภาษี หรือสำแดงเท็จ

พระราชบัญญัติการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริต การค้ายาเสพติด และอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ (Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act: CDSA) เป็นกฎหมายหลักในการดำเนินคดีฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ซึ่งครอบคลุมถึง การฟอกเงินที่มีต้นทางมาจากความผิดทางภาษี โดยกำหนดให้การหลีกเลี่ยงภาษี (tax evasion) เป็นความผิดมูลฐาน (predicate offence) ได้ หากมีการพิสูจน์ว่าทรัพย์สินที่เกิดจากการหลีกเลี่ยงภาษีถูกนำไปใช้หรือซุกซ่อนเพื่อแปลงสภาพ

ความโดดเด่นของระบบกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ คือ ความเชื่อมโยงกันระหว่างกฎหมายภาษีศุลกากร และ กฎหมายฟอกเงิน โดยมีบทบัญญัติรองรับให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้ข้อมูลข้ามหน่วยงาน และขยายผลได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ติดข้อจำกัดของอำนาจ โดยมีการบูรณาการระหว่าง MAS – Singapore Customs – CAD, กล่าวคือ

(1) “ธนาคารกลางสิงคโปร์” หรือ “องค์การเงินตราแห่งประเทศสิงคโปร์” (Monetary Authority of Singapore: MAS) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกำกับดูแลด้านการเงิน และดำรงบทบาทคล้ายหน่วยงาน FIU (Financial Intelligence Unit) ของประเทศอื่น ๆ โดยมีอำนาจสืบสวนธุรกรรมที่น่าสงสัย สั่งระงับบัญชี และประสานการตรวจสอบกับหน่วยงานอื่น

(2) “หน่วยงานจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสาธารณรัฐสิงคโปร์” (Singapore Customs) รับผิดชอบการตรวจสอบการสำแดงสินค้า การจัดเก็บภาษี และการดำเนินคดีกับผู้หลีกเลี่ยงภาษี โดยสามารถส่งข้อมูลต่อให้ MAS หรือสำนักงานสอบสวนกลางได้โดยตรง

¹⁰ อัครินทร์ วีรียกุลรัตน์, “ปัญหาการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในส่วนข้อมูลผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของบัญชีนิติบุคคลในธุรกิจสถาบันการเงินไทย,” (วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2565), น. 27.

¹¹ Customs Act (Cap. 70) หมายความว่า “พระราชบัญญัติศุลกากร บทที่ 70” ของสาธารณรัฐสิงคโปร์

Customs Act คือ พระราชบัญญัติศุลกากร (กฎหมายที่ว่าด้วยการจัดเก็บภาษีศุลกากร การนำเข้า-ส่งออกสินค้า และการควบคุมด้านศุลกากร)

Cap. 70 ย่อมาจาก Chapter 70 (บทที่ 70) ซึ่งเป็นระบบการจัดหมวดหมู่กฎหมายลายลักษณ์อักษรของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law (เช่น สิงคโปร์ หรือมาเลเซีย) โดยจะนำกฎหมายทั้งหมดมาจัดรวมเล่มและรันหมายเลขบท (Chapter) เพื่อให้่ายต่อการสืบค้นและอ้างอิง

(Attorney-General's Chambers – AGC, Singapore Statutes Online (SSO), retrieved April 9, 2025, from <https://sso.agc.gov.sg/Act/CA1960>).

(3) “กรมกิจการพาณิชย์” (Commercial Affairs Department: CAD) หน่วยงานภายใต้ตำรวจสาธารณรัฐสิงคโปร์ที่มีอำนาจในการสอบสวนคดีการเงิน คดีฟอกเงิน และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ มีความเชี่ยวชาญในการเชื่อมโยงข้อมูลการเงินกับความผิดด้านทาง การบูรณาการระหว่าง 3 หน่วยงานนี้ ทำให้สามารถดำเนินคดีเกี่ยวกับภาษีที่ซับซ้อน โดยอาศัยข้อมูลธุรกรรม บัญชีธนาคาร และเอกสารนำเข้า และสามารถยึดทรัพย์หรือออกคำสั่งห้ามการเคลื่อนย้ายทรัพย์ได้อย่างรวดเร็ว

เครือรัฐออสเตรเลีย เป็นประเทศที่ได้รับการประเมินจาก FATF ว่ามีความก้าวหน้าอย่างมากในด้านการบังคับใช้มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีจุดเด่น คือ การผสานบทบัญญัติ 3 ฉบับ เข้าด้วยกัน ได้แก่ กฎหมายศุลกากร กฎหมายอาญา และกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และมีการบังคับใช้แบบบูรณาการ ได้แก่ (1) ศูนย์รายงานและวิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงินแห่งประเทศไทยออสเตรเลีย (Australian Transaction Reports and Analysis Centre: Austrac)¹² ที่มีบทบาทในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย และทำงานร่วมกับ (2) หน่วยงานศุลกากรและชายแดนของเครือรัฐออสเตรเลีย (Australian border force) เป็นหน่วยงานที่ทำงานร่วมกับ Austrac เพื่อเชื่อมโยงคดีภาษีเข้ากับเส้นทางการเงิน และ (3) สำนักงานตำรวจแห่งชาติออสเตรเลีย (Australian Federal Police: AFP)¹³ ซึ่งมีหน้าที่ในการสอบสวนและดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ โดยสามารถยึดอายัด และขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินที่ได้มาจากความผิด ซึ่งรวมถึงกรณีที่เกิดจากการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร ในการประสานงานร่วมกันของหน่วยงานเหล่านี้ เช่น คดีฟอกเงินจากการนำเข้ารถยนต์หรือยาเสพติด สามารถอ้างอิงข้อมูลจากเว็บฐานข้อมูลกลางของประชาคมข่าวกรองออสเตรเลียอย่าง National Intelligence Community ในหน้าของ AUSTRAC และ AFP ซึ่งจะอธิบายบทบาทหน้าที่และกฎหมายรองรับทางยุทธศาสตร์ไว้อย่างชัดเจนและเป็นทางการ โครงสร้าง

¹² AUSTRAC เป็นหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (Financial Intelligence Unit - FIU) และเป็นองค์กรกำกับดูแลระบบการเงินของรัฐบาลออสเตรเลีย มีหน้าที่หลักในการป้องกัน ปราบปราม และสืบสวนอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน (Anti-Money Laundering) และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Counter-Terrorism Financing) (AUSTRAC, (n.d.), “Australian Transaction Reports and Analysis Centre. Australian Government,” retrieved April 10, 2025, from <https://www.austrac.gov.au/>).

¹³ AFP เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระดับชาติ (Federal Level) ของประเทศออสเตรเลีย มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนและป้องกันอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของเครือรัฐออสเตรเลีย เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย ยาเสพติด การค้ามนุษย์ รวมถึงอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการฟอกเงินขนาดใหญ่ ในเชิงเปรียบเทียบ โดยเฉพาะสายงานปราบปรามยาเสพติดหรือการฟอกเงิน หน่วยงาน AFP มักจะทำงานประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานข่าวกรองทางการเงินอย่าง AUSTRAC รวมถึงองค์กรบังคับใช้กฎหมายของไทย เช่น สำนักงาน ป.ป.ส. และ สำนักงาน ป.ป.ง.

(Australian Federal Police, (n.d.), “Australian Federal Police. Australian Government,” retrieved April 10, 2025, from <https://www.afp.gov.au/>).

ความร่วมมือระหว่าง 3 หน่วยงานนี้ ได้รับการระบุไว้ในรายงาน FATF ปี 2024 ว่าเป็นจุดแข็งสำคัญของระบบกฎหมายในเครือรัฐออสเตรเลีย¹⁴

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติการณ์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการนำเข้ารถยนต์โดยหลีกเลี่ยงภาษี พบว่าพฤติการณ์ดังกล่าว เป็นความผิดอาญาที่มีลักษณะเป็นองค์ประกอบอาชญากรรม มีผลตอบแทนสูง เป็นการยากที่จะนำกฎหมายทั่วไปมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดได้ และเป็นความผิดอาญาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศโดยรวม แม้ในทางกฎหมาย กรมศุลกากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ จะมีอำนาจในการดำเนินคดีกับผู้หลีกเลี่ยงภาษี แต่กระบวนการบังคับใช้กลับจำกัดอยู่เพียงรายบุคคล และไม่สามารถขยายผลไปถึงผู้มีส่วนได้เสียที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด หรือดำเนินการยึดทรัพย์ที่ได้จากการหลีกเลี่ยงภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากความผิดดังกล่าวยังไม่ถือเป็นความผิดมูลฐานภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เนื่องจากมีเพียงความเห็นขอคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เห็นว่าความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีรวมอยู่ในความผิดมูลฐาน “ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายศุลกากร” ตามคำนิยาม มาตรา 3 (7) แต่ยังไม่มีการบัญญัติไว้ให้ชัดเจนในกฎหมายฟอกเงิน และยังคงมีปัญหาในทางปฏิบัติของผู้บังคับใช้กฎหมาย

ในขณะที่ประเทศที่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สาธารณรัฐสาธารณรัฐสิงคโปร์และเครือรัฐเครือรัฐออสเตรเลีย ต่างมีการบัญญัติหรือมีมาตรการในการปราบปรามอาชญากรรมทางภาษี รวมถึงการหลีกเลี่ยงภาษี อย่างเข้มงวด ทำให้สามารถใช้การสืบสวนทางการเงิน การอายัดและริบทรัพย์ รวมถึงการดำเนินคดีร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ 3 ของ FATF ซึ่งส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกครอบคลุมความผิดทางภาษีในฐานะความผิดมูลฐาน (predicate offence) ด้วย ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้จึงเสนอให้ประเทศไทยพิจารณาบัญญัติให้ความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน เพื่อเป็นสะพานเชื่อมไปยังการใช้กลไกการยึดทรัพย์และตรวจสอบเส้นทางการเงินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ปปง. ซึ่งเป็นหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (FIU) ตามแนวทางของ FATF พร้อมทั้งพัฒนาแนวทางการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการจัดเก็บภาษีของรัฐ และเพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางภาษี ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล งานวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอแนะในทางกฎหมาย และทางนโยบาย ดังนี้

¹⁴ FATF & APG, (2015), “Mutual Evaluation Report – Australia,” retrieved April 9, 2025, from <https://www.fatfgafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Mer-australia-2015.html>

5.1 ข้อเสนอแนะทางกฎหมาย

(1) แก้ไขเพิ่มเติม (7) ของคำนิยามในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยเพิ่มความผิดเกี่ยวกับหลีกเลี่ยงภาษีตามกฎหมายศุลกากร โดยระบุมูลค่าความเสียหายในส่วนของความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษี ตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป ดังนี้ “ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรและการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร โดยการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่ 5 ล้านบาท ขึ้นไป”

(2) บัญญัติให้อำนาจเฉพาะกับกรมสอบสวนคดีพิเศษในการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่ออายัดหรือยึดทรัพย์ ในกรณีที่พบว่าทรัพย์ดังกล่าวมีมูลเหตุมาจากการกระทำความผิดในคดีพิเศษและคดีพิเศษนั้นเป็นความผิดมูลฐาน ฟอกเงินเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนของอำนาจ โดยให้ศาลเป็นผู้พิจารณาและอนุญาตคำร้องของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจเกินขอบเขต

5.2 ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

(1) พัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลการนำเข้าและธุรกรรมทางการเงินภาครัฐควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลแบบบูรณาการ ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลการนำเข้าสินค้า ข้อมูลผู้ประกอบการ ข้อมูลบัญชีการเงิน และเครือข่ายบริษัทนิติบุคคล เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์เชิงลึกในคดีภาษี และลดช่องว่างในการตรวจสอบ

(2) เพื่อให้เกิดการร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ ลดปัญหาความซ้ำซ้อน และเพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินคดี และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะทางกฎหมาย ข้อ (2) จึงควรมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) โดยกำหนดกรอบการประสานงาน การแบ่งหน้าที่ และช่องทางการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างชัดเจน ในกรณีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินคดีที่มีประเด็นเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือธุรกรรมทางการเงินที่อาจเข้าข่ายการฟอกเงิน ทั้งนี้ หน้าที่ในการรายงานความผิดมูลฐานไปยังสำนักงาน ปปง. ยังคงต้องกระทำอยู่ เนื่องจาก สำนักงาน ปปง. เป็นหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (FIU) ที่รวบรวม วิเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อมูลการเงินระดับประเทศ ซึ่งสามารถขยายผลไปสู่เครือข่ายฟอกเงินที่อาจเกี่ยวข้องกับหลายคดีหรือหลายประเทศได้

บรรณานุกรม

กชพร เจริญรูป. “ปัญหาการบังคับค่าอากรที่ค้างชำระตามกฎหมายศุลกากรและแนวทางแก้ไข.” วิทยานิพนธ์

นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562.

ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา. เรื่องเสร็จที่ 487/2545 เรื่อง ทหหรือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความผิดมูลฐาน ตาม (7) ของคำนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา. เรื่องเสร็จที่ 363/2547 เรื่อง การพิจารณาทบทวนข้อหาหรือปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

ศุภรสุดา ปิ่นเฟื่อง. “ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขความผิดมูลฐานลักลอบหนีศุลกากร.” วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

สีหนาท ประยูรรัตน์. คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์เอเชีย เพลส, 2542.

อัมมารินทร์ วิริยกุลรัตน์. “ปัญหาการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ายในส่วนข้อมูลผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของบัญชีนิติบุคคลในธุรกิจสถาบันการเงินไทย.” วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565.

อานนท์ อุทธิจันทร์. “การศึกษารูปแบบและวิธีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการนำเข้ารถยนต์โดยหลีกเลี่ยงภาษี: ศึกษาเฉพาะกรณีการนำเข้ารถยนต์บรรทุกจากสหราชอาณาจักร.” ผลงานทางวิชาการการประเมินผลการปฏิบัติราชการของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน. กรมสอบสวนคดีพิเศษ, 2566.

FATF. “มาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง ข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน.” สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้แปล. ฉบับปรับปรุง. มิถุนายน 2562.

AUSTRAC. (n.d.). “Australian Transaction Reports and Analysis Centre. Australian Government.” <https://www.austrac.gov.au/>, April 10, 2025.

Australian Federal Police. (n.d.). “Australian Federal Police. Australian Government.” <https://www.afp.gov.au/>, April 10, 2025.

Attorney-General's Chambers – AGC, Singapore Statutes Online (SSO). <https://sso.agc.gov.sg/Act/CA1960>, April 9, 2025.

FATF & APG. (2015). “Mutual Evaluation Report – Australia.” <https://www.fatfgafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Mer-australia-2015.html>, April 9, 2025.